

Firari Bedenler

Evren İnançođlu*

Özet

Bu inceleme yazısında Kıbrıslı Türk ressam Hüseyin Özinal'ın "Firari Bedenler" isimli resim sergisi ele alınmaktadır. Yazıda serginin temel konseptleri olarak öne çıkan , beden, eksiklik, evrensellik ve kimlik gibi kavramlara, Sloven psikanaliz okulunun perspektifinden odaklanılmakta, sergi bu kavramlar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu çerçevede bu makalenin temel amacı ressam Hüseyin Özinal'ın sergisini Sloven Psikanaliz okulunun üç önemli ismi Slavoj Žizek, Mladen Dolar ve Alenka Župancic'in okumalarıyla sanat, evrensellik, kimlik, ve eksiklik kavramları çerçevesinde irdelemektir. Hüseyin Özinal'ın resmettiği bedenlere musallat olan eksiklik heteronormatif sistemde kuir kimliğin dışlanmasıyla sembolleştirilmesinden öteye bütün kimliklere içkin olan ve aynı zamanda onların oluşmasını sağlayan bir eksiklik çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Eksiklik; Kimlik; Firari Bedenler; Hüseyin Özinal; Sloven Psikanaliz Okulu; Sanat; Tamamlanmamışlık

---

* Evren İnançoğlu, Uzman-Organik Davranış / Psikoloji, Bağımsız yazar. İstanbul- Türkiye. E-posta: evrenin55@hotmail.com [ORCID ID: 0000-0002-0140-7430]

Brief Note

Submission date: 15 August 2019

Acceptance date: 20 December 2019

1302-9916©2019 emupress

Kısa Not

Gönderim tarihi: 15 Ağustos 2019

Kabul tarihi: 20 Aralık 2019

Firari Bedenler

Evren İnançođlu

Abstract

This article examines Turkish Cypriot painter Hüseyin Özinal's painting exhibition "Firari Bedenler" from the perspective of the Slovenian School of Psychoanalysis. This article develops this by examining the key concepts of the exhibition like body, lack and identity from the perspective of the three core members of the Slovenian School: Mladen Dolar, Slavoj Žižek and Alenka Župancic. In this context, the incompleteness that haunts Özinal's pictures is perceived as a lack that is inherent in every identity which at the same time constructs these identities, rather than a symbol of the queer identity in a heteronormative system.

Keywords

Lack; Identity; Firari Bedenler (Fugitive Bodies); Hüseyin Özinal; Slovenian School of Psychoanalysis; Art; Incompleteness

Giriş

Kıbrıslı Ressam Hüseyin Özinal son sergisi “Firari Bedenler” (Fugitive Bodies) ile evrensel bir tema olan bedene odaklanıyor. Özinal, sergiyle ilgili verdiği bir röportajda bedeni “insanın ilk adresi olarak” tanımlıyor (Çerkezoğlu, Adress Dergisi, 27 Temmuz 2019). Özinal’ın bedene yaklaşımı, akla özne-nesne ayrımında bedeni diğer nesnelere farklı bir yere koyan Merleau-Ponty’yi getiriyor. Merleau-Ponty dünya sorunsalını yaşayan bedeni merkeze alarak yorumlar (Direk, 2019: 20). Özinal’ın resmettiği bedenlerde ilk göze çarpan şey eksikliklerdir. Resmedilen bedenlerin hepsi bir şekilde yarım kalmış, eksik bedenlerdir. Bu bağlamda sergi kesif bir eksiklik duygusu ihtiva eder.

Resmedilen bedenlerin bir başka ortak özelliği, ölçülerinin “idealden” uzak olmasıdır. Özinal, şişman, sıksa, sarkık, asimetrik bedenler resmetmiştir. Sergilenen bedenlerle ilgili dikkat çekici bir başka özellik ise kadın ve erkek bedenlerinin yanında kuir bedenlerin de resmedilmiş olmasıdır. Kuir bedenlerin resmedilmesi, Kıbrıs Türk resminde çok da sık rastlanan bir şey değildir. Yarım kalmış, idealden uzak ve kuir bedenler barındıran resimlerden oluşan sergiyle ilgili olarak Özinal şöyle der: “Daha çok kuir bedenler üzerinde çalıştım. Kadın mı, erkek mi olduğu belli olan figürler de var tabii aralarında... Aslında tamamlanmamış, bitmemiş bedenler bunlar. İnsan hep eksiktir” (Çerkezoğlu, Adress Dergisi, 27 Temmuz 2009).

Eksiklik

Özinal’ın resmettiği bedenlerdeki eksiklik üç farklı şekilde yorumlanabilir. Birinci okumaya göre ataerkil sistem tarafından tahakküm altına alınmış kimlikler, özellikle de kuir kimlik baskıların sonucu olarak kendileri olamamakta, her zaman eksik kalmaktadırlar. Buna göre, sistemin dayatması sonucu bedenlerin taşıyıcısı olarak bazı kimlikler diğer kimlikler kadar özgür olamamıştır. Böyle bir okuma özellikle de kuir bedenler söz konusu olduğunda çok da mesnetsiz olmaz. Kıbrıs Türk toplumunda LGBTI+ hakları için mücadele eden sivil toplum örgütlerinin ortaya çıkışı birçok batı ülkesine göre göreceli olarak çok yenidir. Homofobi Kıbrıs Türk toplumunda hâlâ önemli bir sorun teşkil etmektedir. Beş yıl öncesine kadar eş cinsel ilişkinin yasada bir cezaya tabi olduğu da unutulmamalıdır (Ceza Yasası, 20/2014; 45/2014). Bu çerçeveden bakıldığında, Özinal’ın Kıbrıs Türk toplumunda kamusal alanda çok görünür olmayan bir kimlik olarak kuir sanat aracılığıyla görünür kılıyor.

Sergilenen bedenlerdeki eksiklik ikinci olarak, Sloven psikanaliz okulunun izinden gidilerek, kimliklerin tümüne musallat olan tam olamama halinin ifadesi olarak da değerlendirilebilir. Buna göre, diğer cinsiyetin özelliklerini biraz da olsa barındırması nedeniyle, biyolojik anlamda bile asla tam olarak “kadın” veya tam olarak “erkek” olunması mümkün değildir. Tamamlanamamışlık biyolojik kökeni olmayan diğer sosyo-kültürel tüm kimlikler için de geçerlidir. Kimliklere musallat olan bu eksiklik aynı zamanda kimlikleri oluşturan şeydir de. Bu bağlamda, kuir kimliğine de eksiklikten payını alır; tamamlanmış bir kuir kimliğinden bahsetmek mümkün değildir. Eksiklik sergideki bedenlerin temsil ettiği bütün kimliklere içkindir.

Üçüncü bir okuma olarak, eksiklik daha da ileri götürülerek, nesne olarak bizzat bedenlerin ontolojik olarak eksik oldukları iddia edilebilir. Sloven psikanaliz

okulunun kurucularından Zizek'e (2013) göre, hayatın farklı alanlarında kendini gösteren eksiklik, ontolojik bir eksikliktir. Zizek, tezini desteklemek için atom altına inerek kuantum parçacıklarından örnek verir. Parçacıkların konum ve hareketlerindeki tutarsızlık ve belirsizlik bizim bilgimizdeki epistemolojik bir eksiklikten değil, ontolojik bir eksiklikten kaynaklanır. Aynı okulun bir başka temsilcisi Alenka Zupancic (2018) Fransız psikanaliz Lacan'ın izinden giderek cinselliğın de ontolojik eksiklikten payını aldığını iddia eder. Zupancic'e göre cinselliğın merkezindeki ontolojik bir antagonizma onun bir bütün olarak tanımlanmasını engeller. Buna göre cinselliğın nerede başlayıp nerede bittiğini belirlemek mümkün değildir; bir şey hep eksik kalır. Bu bağlamda cinsellik sabit bir kimliğın altını oyan bir şeydir. Zupancic kendisiyle yapılan bir mülakatta cinsellikle ilgili şöyle der: "Psikanaliz, cinselliğı temelde insana sabit kimlik sağlayan bir şey olarak değil de insanın kafasını ve yönünü şaşırta bir şey olarak kavrar" (Grubner&Ortiz, Loss Angeles Review of Books, 7 Kasım 2019)

Arzu Bedenleri

Özinal'ın sergisinde göze çarpan bir başka özellik resmedilen bedenlerin "ideal" denilebilecek ölçülerden çok uzak olmasıdır. Özinal'ın "ideal" olmayan bedenleri resmetmesi kendi içinde bir arzu barındırır. "İdeal bedenler" çoğtu zaman bir fazlalık veya eksiklik üzerinden tanımlanır. Fantezinin devreye girmesiyle bu tür bedenlerin, fazlalık ya da eksikliklerin giderilmesiyle "ideal" ölçülere ulaşacakları tahayyül edilir. Zizek'e(2019) göre ise bedende fazlalık ya da eksiklik olarak değerlendiren kısımlar ortadan kalktığında, ideal bedene ulaşılmadığı gibi, arzuyu oluşturan fantezinin bizzat kendisi kaybedilir. Lacancı psikanalitik bilgelige göre insan, hayvandan farklı olarak cinsel ilişki kurabilmek için daima bir kurguya, bir fanteziye ihtiyaç duyar. Bu çerçeveden bakılınca Özinal'ın resmettiğı şişman, sıska, asimetrik bedenler, ön yargıların aksine arzulanan bedenlerdir de.

Sonuç

Heteronormatif sistemde her alanda görünmez kılınan kuir kimlik Kıbrıs Türk toplumunda üretilen sanatta da görünmezdir. Bu bağlamda Özinal, "Firari Bedenler"le birlikte tahakküm altında olan bir kimliği görünür kılar. Resmedilen bedenlere içkin olan eksiklik ise serginin tikel bir kimliğin ötesine geçilmesini sağlayan şey olarak değerlendirilebilir. Sloven filozof Mladen Dolar'a göre sanat evrensel olanla ilgilidir. Dolar: "Sanat yaşamımızın devamlılığı içinde bir kırılma yaratır. Tikellikler arasından kırılma yaratarak evrensele ulaşır." der (WgK, Interview with Mladen Dolar, Ekim 2016). Dolar'ın tanımlamasından hareket edildiğinde, "Firari Bedenler"de sergilenen resimlere musallat olan eksiklik gerek tikel bütün kimliklerin tamamlanmasının imkânsızlığı olarak, gerek de maddenin bizzat kendine içkin bir şey olarak değerlendirilsin, bizi evrensele götüren aracın kendisidir.

Kaynakça

- Direk, Z. (2017) *Dünyanın Teni. Marleau-Ponty Felsefesi Üzerine İncelemeler*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Dolar, M (2016) WgK için WgK Tarafından Gerçekleştirilen Mülakat. <https://conversations.e-flux.com/t/interview-with-mladen-dolar-i-think-to-make-art-is-to-make-a-break/5075> (Son Erişim Tarihi: 15.08.2019)
- Ceza Yasası, 1962, (3/1962, 43/1963, 15/1972, 20/1974, 31/1975, 6/1983, 22/1989, 64/1989, 11/1997, 20/2004,41/2007; 20/2014 ; 45/2014 ve 26/2018 sayılı Değişiklik Yasalarıyla değiştirilmiş ve birleştirilmiş şekli ile), KKTC Resmi Gazete
- Çerkezoğlu, S. (2019, 27 Temmuz). *Firari Bedenler'in yaratıcısı Hüseyin Özinal; "İnsanın ilk yurdu kendi bedenidir*. Adres Dergisi.
- Grubner, B.&Ortiz, I(2019, 7 Kasım). *On Sex Without Identity: Feminist Politics and Sexual Difference*. Los Angeles Review of Books
- Zizek, S. (2013) *Less Than Nothing. Hegel and The Shadow of Dialectical Materialism*. London: Verso
- Zizek, S. (2019) *Sex and The Failed Absolute*. New York: Bloomsbury Academic
- Zupancic, A. (2017) *What is Sex*. Massachusetts: MIT Press